

ISSN 2710-3056

Grail of Science

Periodical scientific journal

No 9 October 2021

The issue of journal contains

Proceedings of the II Correspondence
International Scientific and Practical Conference

GLOBALIZATION OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE: INTERNATIONAL COOPERATION AND INTEGRATION OF SCIENCES

held on October 22th, 2021 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

Euro Science Certificate № 22328 dated 20.09.2021

UKRISTEI (Ukraine) Certificate № 719 dated 10.09.2021

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ 9 October, 2021
with the proceedings of the:

II Correspondence International Scientific and Practical Conference

GLOBALIZATION OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE: INTERNATIONAL COOPERATION AND INTEGRATION OF SCIENCES

held on October 22th, 2021 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)

LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM

ICCM
International Centre
Corporative Management

Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»

№ 9 (Жовтень, 2021) : за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences», що проводилася 22 жовтня 2021 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія).

СЕКЦІЯ XX. СОЦІОЛОГІЯ ТА СТАТИСТИКА

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ОСОБЛИВОСТІ СТАРІННЯ І СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ Цвігун І.А.	241
ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ Ребенок В.Р.	243

СЕКЦІЯ XXI. ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

СТАТІ

МОДЕРНІСТСЬКІ ІНТЕНЦІЇ МІФОТВОРЕННЯ В МАЛІЙ ПРОЗІ І. КОСТЕЦЬКОГО (ЗБІРКА «ОПОВІДАННЯ ПРО ПЕРЕМОЖЦІВ») Береза А.І.	246
МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА РОМАНІВ МАКСА КІДРУКА «НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ» ТА «ДОКИ СВІТЛО НЕ ЗГАСНЕ НАЗАВЖДИ» Чонка Т.С.	253
МОТИВ ЗМАГАЛЬНОСТІ БІДНЯКА Й БАГАТІЯ В УКРАЇНСЬКИХ ТА КИТАЙСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ Немченко І.В.	260
ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ЛАТИНСЬКОЇ ГРАФІКИ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЇ МОВИ Вітязь А.В.	273
ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИЙ МОВЛЕННЕВИЙ ЕТИКЕТ: ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ Зайченко Н.Ф., Паламарчук О.Л., Антоненко О.В.	277

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

BORROWINGS IN THE LEXICON OF THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE Struhanets L.V., Stanimir T.V.	288
ВЛАСНІ НАЗВИ У СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОЇ НОВОЇ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ Дащенко Н.Л.	290
КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ ПРОСУВАННЯ СТРИТ-АРТУ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОГО ІМІДЖУ ХУДОЖНИКА (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ БЕНКСІ) Башук А.І.	293

DOI 10.36074/grail-of-science.22.10.2021.49

ВЛАСНІ НАЗВИ У СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОЇ НОВОЇ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Дащенко Наталія Левківна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка, Україна

Сучасна мовознавча дисципліна термінологічна ономастика вивчає окремі галузеві метамови (математичну, фізичну, медичну, географічну та ін.) і вважає, що епонімічні назви – «оригінальний і лінгвістично правомірний засіб номінації у мові спеціального призначення» [1]. Епонімія актуалізується у науковій сфері як методологія пізнання, що ґрунтується на антропоцентризмі та національно-культурному аспекті. Розглядаючи нову українську суспільно-політичну лексику, у структурі якої задіяно власні назви, дотримуємося широкого розуміння поняття «епонім» (гр. *εponυμος* – той, що дає ім'я) як назви, на основі якої виникає нове значення. Як зазначає М. Дзюба, «спеціальні найменування можуть походити від антропонімів, міфонімів, теонімів, топонімів, етронімів, космонімів», тому «епонімом може бути будь-яка власна назва, на основі якої утворено нову номінацію» [1].

Слова і вислови, у структурі яких використано власні назви, постійно творяться у мові й набувають загального вжитку або термінологізуються. У суспільно-політичному середовищі вони активні як носії інформації, що за принципом абстрагування фіксують певний факт – персональний, територіальний, ідеологічний тощо. Тому у своїй семантичній структурі відображають національні і світові тенденції сфер суспільства, держави, політики, права, економіки, військової справи.

Джерельною базою для опрацювання власних назв у структурі суспільно-політичної лексики послужив енциклопедичний словник-довідник «Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори)», упорядкований у 2015 р. колективом авторів за загальною редакцією Н. Хоми [2]. Шляхом послідовної вибірки виокремлено слова і словосполучення, у складі яких присутні будь-які епоніми. З'ясовано, що відономастичні мовні одиниці суспільно-політичного змісту мають, з одного боку, аситуативні якості, властиві для терміна, а з іншого – зберігають значення власної назви як відносно ситуативного мовного знака, застосовуваного у конкретній підсистемі мови.

У ході аналізу визначено тематичні групи твірних слів – власних назв, що склали основу для формування лексики суспільно-політичної сфери.

Країни (іх об'єднання) / еноси: *американізація; антиамериканізація;*

москвофільство; «Новоросія»; проросійськість; проукраїнськість; україновиховання; українофоб; українофобія; японоцентризм. Більшість термінів є складними словами (як у попередніх прикладах) та словосполученнями: простими (*антиукраїнська діяльність; Арабська весна; афганський синдром; проросійський сепаратизм; російський націоналізм; «Російська весна»; «Русській мір»; Українська державність; українська еміграція*) або складними (*важелі впливу Європейського Союзу; євроатлантичний безпековий простір; євроатлантичний курс України; оборонна політика України; політика партнерства НАТО; сили територіальної оборони України; тимчасово окупована територія України; україно-російська війна; український медійний простір; українсько-російські відносини*).

Географічні регіони та сторони світу: *азіяцентризм; балканізація; неоазіяцентризм; неоєвразійство; пан'європеїзм; пан'японізм; синдром малоросійства; шовінізм великоросійський імперський; західне співтовариство; східне партнерство*. Зважаючи на зусилля країни з залучення світового політичного та іншого вагомого досвіду, активізується творення термінів зі складником *євро-*. Відзначимо, що похідні утворення переважно мають складну будову – і слова, і словосполучення: *європартія; єврорегіон; євроцентризм / європоцентризм; європейська безпека; європейська політика безпеки та оборони; європейський курс; європейські стандарти; європейські цінності*.

Політичні діячі, відомі особи: *десталінізація, макдональдизація; путінізм, путінократія, путінофіли; ресталінізація; «справа Гонгадзе*». Окремі поняття політичної сфери виникають на основі власних назв міфологічного походження, як-от: *прометеїзм; неопрометеїзм*.

Релігії та ідеології: *ісламофашизм; ісламофобія; дерадянізація; десоветизація; радянський тоталітаризм; хунта фашистська; Ното soveticus*.

Топоніми: *мінський формат переговорів; «стокгольмський синдром»; самооборона Майдану*.

Соціальні мережі: *Твіттерна революція; твітломасі; твітломат; твіттер-дипломатія; twitter storm (твіттер-шторм, твіт-шторм)*.

Як бачимо, у семантичній структурі термінів присутні певні суспільно-політичні чи культурологічні епонімічні компоненти, які апелюють до діяльнісного досвіду соціуму, відображаючи актуальні процеси і явища, категоріально осмислюючи сучасні тенденції розвитку.

Окремо звертаємо увагу на розмовні елементи у суспільно-політичній лексиці, представлені громадсько-політичним сленгом (жаргонізми, оказіоналізми та ін.). В аналізованому довідковому виданні цей пласт мовних новізмів суголосний окресленим тематичним стрижням: *автомайдан; азірієка; антимайдан; афробандерівець; бандерівці («бандерівці»); бандерофобія; «візитка» Яроша; жидобандерівець; київська хунта; «кісельовщина»; «коридор» на Крим; «Кримнаш»; кучмізм; ленінопад; майданівець; рашизм; рашист; тітушки; тролінг політичний; троль політичний; «украї» («укропи»); «шустеризація».*

Зазначимо, що усне мовне середовище та масовоінформаційна практика продукують значний нетермінологічний пласт нової суспільно-політичної лексики – надзвичайно строкатий у плані змісту і структури. Це зумовлено чинниками активного політичного життя соціуму, що призводить до

прискорення змін у словниковому складі мови та відображається в усних та письмових формах професійного, медійно опосередкованого та побутового спілкування.

Отже, в новітньому українському суспільно-політичному лексиконі різновиди епонімів задіяні у творенні термінів і термінологічних словосполучень (*американізація; європеїзація; закон Дойла; «коктейль Малотова»*) і розмовних новотворів, у семантиці яких присутня експресивна оцінка (*азірієка; «шустеризація»*). Показово, що і для формування термінологічних, і для загальнономовних нових суспільно-політичних понять використовуються назви етносів, країн (іх об'єднань), регіонів і сторін світу, політичних діячів та загалом відомих осіб, релігій та ідеологій, навіть – соціальних мереж, рідше – топонімів (як-от назви нелегітимних утворень на території України: *«Донецька народна республіка» (ДНР); «Луганська народна республіка» (ЛНР)*).

Список використаних джерел:

- [1] Дзюба, М. (2010). Епонімічні найменування в українській науковій термінології. *Українська мова*, (3), 55–63. Вилучено з <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/37729/05-Dzyuba.pdf?sequence=1>
- [2] Вдовичин, І.Я., Угрин, Л.Я., Шипунов, Г.В. та ін. (2015). *Новітня політична лексика (неологізми, okazionalizmy та інші новотвори)*. Н. М. Хома (ред.). Львів: «Новий Світ-2000». Вилучено з https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Novitnia_politychna_leksyka_neolohizmy_okazionalizmy_ta_inshi_novotvory/